

Lainiovuoma sameby
Lars Jonas Kemi
98013 Lannavaara
Sverige

Avslag på søknad om skadefelling på gaupe i Skakterdalen

Vi viser til søknad om skadefelling på gaupe i Slepelvlia – Skakteråsen 14.04.2014.

–Vedtak–

Fylkesmannen avslår søknad om skadefelling av gaupe i Slepelvlia – skakteråsen .

Ut fra en totalvurdering har Fylkesmannen i Troms en høy terskel for å gi skadefellingstillatelse på gaupe i dette A-området. Vi legger vekt på at det er registrert få gaupefamilier i Troms siste sesong, at samebyen ikke har beiterett i området i denne tiden, at skadebildet til nå er relativt lite, samt at hele kvota på fem dyr ble tatt ut under årets gaupejakt i Troms. Selv om det er noe usikkerhet knyttet til bestandssituasjonen, kan denne usikkerheten legges til grunn for å bruke føre var prinsippet i naturmangfoldlovens § 9 til grunn for beslutningen. Tallene fra resten av landet viser at gaupa nå er utsatt for en samlet belastning som fører til at bestandsmålet på landsbasis ikke nås og en risiko for at målet i naturmangfoldloven § 5 ikke oppfylles.

Vedtaket kan påklages inne tre uker til Miljødirektoratet. En eventuell klage skal sendes til Fylkesmannen.

Grunnlag for avgjørelsen

Vedtaket er gjort med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 og § 77 jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9 og § 13. I region 8 ble fylkesmennene delegert myndighet til å fatte vedtak om skadefelling på gaupe, med en kvote på tre betingede fellingstillatelser på gaupe f.o.m. 16.2.2014 t.o.m. 31.5.2014.

Videre politiske føringer og lovverk som ligger til grunn er:

- St. meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003-2004)
- Lov av 29.5.1981 om viltet (viltloven)
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013
- Rovviltforliket 2011, representantforslag 163 S (2010-2011) og Stortingets behandling 17. juni 2011
- Brev fra Miljøverndepartementet av 25.8.2011 om «Videre oppfølging av rovviltforliket 2011»

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på bjørn, gaupe, jerv, ulv og kongeørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i større og mindre grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes. Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i Stortingsmelding nr 15 (2002–2003), rovvilt i norsk natur, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S.nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt

for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur.

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene) sier at ;

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, (...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttak ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 sier:

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Fylkesmannen kan iverksette felling etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det. Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i rovviltforskriften § 9 jf. § 1 og § 6. Av rovviltforskriften § 9 går det frem at det særlig skal tas hensyn til:

- a, områdets betydning som beitemark
- b, skadens omfang og utvikling
- c, potensialet for fremtidige skader
- d, muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6.

Bakgrunnen for søknaden

Lainiovuoma sameby søker om skadefellingstillatelse på skadegjørende gaupe i Slepelvlia – Skakterdalen i Dividalen. I tiden 5-9 april er det funnet tre rein som er drept av rovdyr og samebyen bedømmer de til å være drept av gaupe. I følge samebyens vurdering finnes det i dag 4 gauper i varierende størrelse i området. Det er også dokumentert en yngling av jerv, samt en yngling til som ikke er kvalitetssikret ennå, i området, Lille Jiertta og Lulit Cavarri. De ser ørn i området.

Dette er hovedkalvingsland for rein og i følge rovdyrforliket skal det ikke finnes rovdyr i sådanne områder. Samebyen er redd for at antall døde rein vil øke i tiden fremover og viser til våren 2013 da det var en massedød på over 80 rein i dette området.

Fylkesmannens vurdering av søknaden

Troms er en del av forvaltningsregion 8 for rovvilt, Troms og Finnmark. Det nasjonale målet for antall ynglinger i region 8 (Troms og Finnmark) er 10 ynglinger, hvorav seks ynglinger skal være i Troms.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Kunnskapen om forekomst av naturmangfold og konsekvenser av tiltaket skal være god nok til å fatte en beslutning (§8). Dersom man er usikker på konsekvenser for viktig naturmangfold skal det vurderes om føre-var prinsippet (§ 9) skal legges til grunn for å ikke gjennomføre tiltaket. Det skal også gjøres en vurdering av den samlede belastningen tiltaket vil medføre på naturmangfold i planområdet (§10). Det skal velges utforming og lokalisering som unngår eller gir minst mulig tap av biologisk mangfold (§12) og eventuelle kostnader ved miljøforringelse skal dekkes av tiltakshaver (§11).

Fylkesmannen har vurdert beslutningsgrunnlaget i denne saken som godt. Årlige rapporter fra Scandlynx og Rovdata på bestandsstatus for gaupe har bidratt til god kunnskap både om gaupas bestandssituasjon regionalt og nasjonalt, og om hvilke effekt felling vil ha på bestanden.

Bestandssituasjonen beregnes ut fra gjennomsnittet av antall ynglinger de siste tre år. Snittet for siste tre år i region 8 er 11,5 ynglinger av gaupe. Siste registreringsperiode er det registrert 2-3 familiegrupper av gauper i Troms. I årene 2010, 2011, 2012 og 2013 er det registrert 9, 5,5, 6 og 3 familiegrupper av gaupe i Troms. Dette vil si at antall registrerte ynglinger av gaupe er redusert de siste årene, og at det er en risiko for at antall gaupeynglinger går under det bestandsmålet som er satt både for Troms og for rovviltregion 8.

Søknaden gjelder et område som er definert som et A-område for gaupe i forvaltningsplanen for rovvilt i region 8. Forvaltningen skal utøves med utgangspunkt å oppfylle bestandsmålet for gaupe i A-området. Bestandsmålet for gaupe i Troms er ikke oppfylt siste registreringsperiode.

I henhold til forvaltningsplan for rovvilt i region 8 og rovviltforliket skal uttak av rovvilt i regelen skje gjennom ordinær kvotejakt/lisensfelling med klart høyest trykk på områder hvor rovviltet ikke skal ha prioritet. Gaupebestanden skal i utgangspunktet beskattes gjennom kvotejakt, og rovviltnemnda for region 8 satte en kvote på 5 gauper i Troms for kvotejakta i 2014. Denne kvota settes ut i fra beregninger om hvor mange dyr som kan tas ut for å oppfylle bestandsmålet på 6 ynglinger. Det vi si et mål om å forvalte bestanden så presist som mulig på bestandsmålet. Gaupejakta ble avsluttet 31. mars da hele kvota på fem dyr var tatt ut.

Vi er kjent med at det er en oppfatning at det er mer gaupe i Troms enn det som blir registrert i Rovdata. Som forvaltningsmyndighet skal vi imidlertid legge til grunn de offisielle tallene som produseres av Rovdata. Vi legger også til grunn at det i region 8 brukes et forhåndstall på 6,14 for antall individer per familiegruppe. Vi vektlegger også kunnskap fra Miljødirektoratet som konstaterer at bestanden av gaupe det siste året ligger under det nasjonalt fastsatte bestandsmålet på 65 årlige ynglinger. Før jakt i 2013 ble det påvist 59 familiegrupper og det er fjerde året på rad at det er en reduksjon i antall familiegrupper av gaupe på landsbasis.

Miljødirektoratet konstaterer at det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ynglinger av gaupe ikke er nådd på landsbasis.

Skadefelling er et begrenset virkemiddel for å ta ut skadevoldende individ av rovdyr. I denne saken er det registrert tre kadaver av rein drept av rovdyr. Samebyen er bekymret for at det vil bli flere døde rein i tiden fremover.

I følge LOV-1972-06-09-31, Lov om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige (grensebeiteloven) § 2 sies det at *beiteområdene kan brukes som beite for svensk rein i Troms fylke fra og med 1. mai til og med 14. september*. Lainivuoma har ikke beiterett før 1.mai i det området de befinner seg i. De har registrert tap fra 5.april, nesten en måned før de skulle vært i området. Det betyr at de ikke følger grensebeiteloven, det vil si gjeldende regelverk. Vi tror tap til gaupe kunne vært unngått i denne tiden dersom en hadde latt være å flytte inn før tiden.

Bestandssituasjonen, samt kunnskapen om at skadebildet per i dag er lite, ligger til grunn for at vi ikke ønsker å innvilge skadefellingstillatelse på gaupe. Siden det i dag er risiko for å ikke oppfylle bestandsmålet for gaupe i Troms eller region 8 vil vi heller ikke gi skadefellingstillatelse som forebyggende tiltak.

Vi legger også til grunn ny kunnskap gjennom forskning. Denne kunnskapen er hentet fra NINA rapport « Bestandstilvekst og tap i svenske samebyer med sommerbeite i indre Troms. Svenske reindriftsutøvere med sommerbeiter i indre Troms har over flere år uttrykt bekymring for store tap. De opplever spesielt store tap av kalv etter at reinflokkene er flyttet inn på sommerbeite i Norge. Næringen knytter tapene til store rovdyrbestander. Forvaltningen ønsket mer kunnskap om årsaken til de store tapene i svensk reindrift. I 2013 fikk derfor NINA tilskudd fra Rovviltneemnda i region 8, for å evaluere en del forhold knyttet mot de fire svenske samebyene med sommerbeite i Troms.

Det har vært en stor økning i reintall i de fire svenske samebyene som beiter i indre Troms de siste 10 år. Rapporten fra NINA konkluderer med at den negative trenden i kalvetilgang kan forklares med reintallsøkning og negativ utvikling i beitetilgang de siste 10 år. Negativ bestandsvekst kan ikke forklares ut fra kjente rovdyrforekomster på norsk side av grensen.

Konklusjon

Ut fra en totalvurdering har Fylkesmannen i Troms en høy terskel for å gi skadefellingstillatelse på gaupe i dette A-området. Vi legger vekt på at det er registrert få gaupefamilier i Troms siste sesong, at samebyen ikke har beiterett i området i denne tiden, at skadebildet til nå er relativt lite, samt at hele kvota på fem dyr ble tatt ut under årets gaupejakt i Troms. Selv om det er noe usikkerhet knyttet til bestandssituasjonen, kan denne usikkerheten legges til grunn for å bruke føre var prinsippet i naturmangfoldlovens § 9 til grunn for beslutningen. Tallene fra resten av landet viser at gaupa nå er utsatt for en samlet belastning som fører til at bestandsmålet på landsbasis ikke nås og en risiko for at målet i naturmangfoldloven § 5 ikke oppfylles.

Med hilsen

Evy Jørgensen
miljøverndirektør

Heidi-Marie Gabler
fagansvarlig

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.